

Олександр НЕКЛЕСА,
викладач кафедри
кримінального процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
Дмитро КІРНОС,
Анатолій ПУХОВИЙ –
здобувачі вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

НОРМАТИВНА СПЕЦИФІКА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В МЕЖАХ ОПЕРАТИВНОГО ПОШУКУ ПЕРВИННОЇ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Сучасне функціонування та розвиток підрозділів правоохоронних органів націлені на ефективне забезпечення достовірною та достатньою інформацією, яка вимагає чіткої організації інформаційних потоків і використання інтегрованих автоматизованих інформаційних систем. Інформаційно-аналітична діяльність, що охоплює аналіз різноманітних даних, стає ключовою для успішного функціонування як окремих підрозділів правоохоронних органів, так і всієї системи правопорядку в цілому.

У проєкті Концепції першочергових заходів реформування системи МВС України наголошується на важливості забезпечення ефективного функціонування інститутів, що гарантують пріоритет права, захищають права та свободи людини й громадянина. Це відповідає вимогам європейської інтеграції та визначає необхідність системних змін у структурі та діяльності правоохоронних органів. У частині, в якій обговорюються шляхи та методи втілення окремих положень концепції, зазначається важливість надання пріоритету використанню сучасних автоматизованих інформаційних, телекомунікаційних та інших технологій у діяльності правоохоронних органів. Це передбачає впровадження уніфікованих баз даних у відповідних підрозділах та створення нового аналітичного підрозділу для багатофакторного аналізу оперативних даних, що сприятиме прийняттю стратегічних рішень та плануванню діяльності правоохоронних органів [1].

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності оперативних підрозділів МВС України регулюється низкою нормативно-правових актів, зокрема тих, що стосуються оперативно-розшукової діяльності. Також важливою є нормативно-правова база, що охоплює інформаційне законодавство країни.

Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає суть та закріплює правові гарантії для проведення оперативно-розшукових заходів. Правові норми цього закону регулюють діяльність, спрямовану на

отримання та ефективне використання оперативно-розшукової інформації для протидії злочинності. Це свідчить про те, що правовий фундамент інформаційно-аналітичного забезпечення є важливою складовою правової бази оперативно-розшукової діяльності в цілому [2].

Зважаючи на усі положення, що визначають правову основу оперативно-розшукової діяльності правоохоронних органів в цілому, правова основа реалізації оперативно-розшукової інформації в межах інформаційно-аналітичного забезпечення може бути визначена як сукупність правових актів, які регламентують роль інформації у пізнавальній, управлінській і конструктивній (перетворювальній) діяльності суб'єктів оперативно-розшукової діяльності при вирішенні завдань, що перед ними стоять.

Стаття 34 Конституції України, яка гарантує кожному право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію будь-яким законним способом, встановлює потребу в створенні відповідних правових засад для роботи з інформацією. Обмеження щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності стосовно збору інформації встановлюються згідно зі:

- ст. 32, яка захищає приватне життя, особисту і сімейну таємницю, честь та добре ім'я, а також конфіденційність листування, телефонних розмов та інших повідомлень;

- ст. 30, що гарантує недоторканність житла;

- ст. 29, яка захищає гідність особи [3].

Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) та наділяє оперативні підрозділи виключними правами, включаючи отримання інформації за допомогою спеціальних технічних засобів та автоматизованих інформаційних систем. Головна мета закону про ОРД полягає в тому, щоб здобута оперативно-розшукова інформація була використана в діяльності оперативних підрозділів, тобто «реалізована» у різних напрямках правоохоронної діяльності держави [2].

Кримінальний кодекс України, як основний документ інституту кримінального права, відіграє важливу роль у регулюванні інформативно-аналітичної діяльності та забезпеченні її в нерегульованому просторі. Взаємозв'язок між кримінальним правом та організацією правопорядку демонструється у спільних джерелах кримінальної політики держави [4].

Кримінальне право визначає об'єкти, які захищаються законом або переслідуються за його вимогами, включаючи використання оперативних підрозділів правоохоронних органів. У кримінальному законі встановлені конкретні критерії для кожного виду злочину, остаточне визначення яких відбувається після ретельного розгляду кримінального провадження на судовому засіданні. За допомогою оперативно-розшукових дій та аналітичної роботи часто встановлюються ключові ознаки та факти, що мають значення для кримінального права. Ці дані дозволяють правильно оцінити суспільну небезпеку дій особи, надати відповідну юридичну оцінку вчиненому злочину, а у випадках потреби визначити подальші таємні розслідувальні заходи.

Правові норми, які регулюють використання оперативно-розшукової інформації, підпорядковані вимогам Кримінального процесуального кодексу України. Оперативно-розшукова інформація, як відомо, сприяє успішному веденню кримінальних процесуальних дій та досягненню їхньої мети. З цього випливає кілька важливих положень для реалізації оперативно-розшукової інформації:

– по-перше, результати, які мають значення для кримінального права, можуть бути досягнуті лише за умови представлення їх у кримінальній процесуальній формі інформації, отриманої під час застосування оперативно-розшукових заходів, засобів і методів;

– по-друге, використання у кримінальному процесі результатів, отриманих оперативно-розшуковим шляхом, передбачає обов'язкове забезпечення їх публічності [5].

Інші закони України, які регулюють діяльність оперативних підрозділів, визначають інформаційні відносини в країні. Ці закони охоплюють питання, пов'язані з класифікацією інформації як державної таємниці, її захищенням, розсекречуванням матеріальних носіїв інформації та забезпеченням безпеки державної таємниці. Вони також встановлюють правила захисту інформації в автоматизованих системах та обмеження доступу до інформації, що обробляється і зберігається в таких системах.

Важливу складову правової бази інформаційно-аналітичної діяльності складають нормативні акти МВС України, які, подібно до кримінального процесуального закону, визначають порядок, умови та послідовність здійснення оперативно-розшукових заходів. Ці акти також передбачають конкретні правила заповнення та вимоги до документів та електронних форм, у яких має бути відображена оперативно-розшукова інформація, отримана оперативними підрозділами. Це, безперечно, підвищує гарантії достовірності цієї інформації та забезпечує її ефективне використання у досудовому розслідуванні та судовому процесі.

Отже, дотримання правових норм у сфері інформаційного забезпечення діяльності підрозділів стратегічних розслідувань сприятиме утвердженню принципів верховенства права, наближенню стандартів до європейських, підвищенню ефективності координації органів, упровадженню політики якості, формуванню нового підходу до підготовки кадрів, підвищенню авторитету працівника та довіри суспільства до діяльності правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Проект Концепції першочергових заходів реформування системи МВС України. URL : <https://mvs.gov.ua>.
2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.